

LAUSUNTO

Valtiovarainministeriö

Viite: Lausuntopyyntö: VN/25102/2023

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPerin lausunto hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi.

Esitysluonnos sisältää ehdotuksen valtion aluehallintouudistukseen liittyvästä lainsäädännöstä. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Lupa- ja valvontavirastosta, laki elinvoimakeskuksista sekä kehittämis- ja hallintokeskuksesta ja laki Ahvenanmaan valtionvirastosta.

Lupa- ja valvontaviraston ja elinvoimakeskusten perustamisen takia on tarpeen tarkentaa säännöksiä ohjaustoimivallasta ja viranomaisten yhteistyöstä. Lupa- ja valvontaviraston tehtäviin kuuluisivat aluehallintovirastojen ja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston tehtävät sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle kuuluvia tehtäviä. Elinvoimakeskusten tehtäviin kuuluisivat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille kuuluvat tehtävät siltä osin kuin niitä ei siirretä Lupa- ja valvontavirastolle.

Uudistuksen yhteydessä aluehallintovirastojen kilpailu- ja kuluttajahallinnon tehtävät siirrettäisiin Kilpailu- ja kuluttajavirastoon, eläinten terveyttä ja hyvinvointia ja elintarvikkeita koskevat tehtävät Ruokavirastoon sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten julkisen henkilöliikenteen tehtävät Liikenne- ja viestintävirastoon. Ahvenanmaan valtionviraston asema ja tehtävät säilyisivät nykyisellään.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valtion aluehallintouudistukseen liittyviä muita lakeja. Laki aluehallintovirastoista, laki Sosiaali- ja terveydenhuollon lupa- ja valvontavirastosta ja laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista kumottaisiin.

Lainsäädäntöuudistuksen taustalla on Petteri Orpon hallitusohjelman valtion aluehallinnon uudistamistarpeesta, jonka tavoitteena on vahvistaa yhdenmukaista lupa- ja valvontakäytäntöä alueesta riippumatta ja sujuvoittaa lupaprosesseja.

Uudistuksen tavoitteena oleva palvelujen tuottaminen vaikuttavammin, yhdenvertaisemmin, tehokkaammin, laadukkaammin ja saavutettavammin. Lisäksi tavoitteena on valtakunnallisen toiminnan tehostaminen ja yhdenmukaistaminen sekä kansalaisten ja yritysten yhdenvertaisuuden edistäminen yhtenäisen lupa- ja valvontamenettelyn myötä. Nämä ovat erittäin kannatettavia

tavoitteita. Toiminnan ja toimintatapojen muutos ja yhtenäistäminen vaatii resursseja ja aikaa. Uudistuksen onnistuessa ja pitkällä aikavälillä toiminnan tehostaminen ja yhtenäistäminen tuottaa parhaimmillaan säästöjä ja toimivan viraston kansalaisen näkökulmasta.

Viraston ohjauksessa siirtyminen kuuden aluehallintoviraston ja Valviran ohjauksesta yhteen usean ministeriön yhteiseen tulosohtaukseen ja strategiatyöhön mahdollistaa ohjaustoiminnan kokonaisuuden tehostumisen, mikä on kannatettavaa.

Koska tulevan Lupa- ja valvontaviraston (Valo) toimialueena on koko suomi, SuPer näkee tärkeänä myös alueellisten erityispiirteiden huomioimisen ja tuntemisen. Kun uudistuksen voimaantuloa tavoitellaan 1.1.2026, on todettava, että aikataulu tälle mittavalle uudistukselle on kireä.

SuPer näkee valtakunnallisen Lupa – ja valvontaviraston perustamisen kannatettavana. Lupa- ja valvontakäytäntöjen yhdenmukaistaminen ja lupaprosessien sujuvoittaminen on tärkeä tavoite. Näemme kansalaisen näkökulmasta merkityksellisenä tavoitteena sen, että uudistuksen myötä viranomaisten toiminta yhtenäistyy, tulkintaerot vähenevät ja hakijoiden yhdenmukainen kohtelu vahvistuu.

Virastolla on tärkeä tehtävä perusoikeuksien ja oikeusturvan toteutumisen seuraajana. On hyvä, että toimialat kootaan yhteen ja siten esimerkiksi asiantuntemuksen hyödyntäminen on mahdollista yli toimintarajojen.

Virastojen yhdistäminen vaatii kuitenkin konkreettista työtä ja resursseja, jotta palvelut ja lupaprosessi, käytänteet ja yhteistyö toimijoiden kesken tulevat käytännössä sujuviksi ja toimiviksi. SuPer edellyttää riittävien resurssien turvaamista valvontaviranomaisille. Ne on turvattava siten, että toimintayksiköiden valvontaa voidaan tosiasiallisesti toteuttaa ja myös yllätysvalvontakäyntejä suoritetaan. Vain omavalvontaan perustuva ohjaus ja valvonta ei ole riittävää. Valvojan viranomaisen tuki- ja ohjaustehtävän lisäksi herää kysymys, onko riittävä perustelu se, että palveluntuottajat toimivat lähtökohtaisesti oikein ilman välitöntä ohjausta ja valvontaa ja viranomaisen mahdollisuutta tehdä valvontakäynti ilman etukäteisilmoitusta.

SuPer näkee hyvänä, että sosiaali- ja terveysalan osastolla toimii sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvontalautakunta. Sosiaali- ja terveysministeriö asettaa kyseisen valvontalautakunnan viraston sosiaali- ja terveysalan osaston esityksestä neljäksi vuodeksi kerrallaan. Lautakunnassa asiaa ratkaistaessa jäsenistä yhden tulee edustaa lääketieteellistä, yhden oikeustieteellistä ja yhden sosiaalihuollon asiantuntemusta sekä yhden sitä ammattialaa, jonka harjoittamista koskeva asia kulloinkin on käsiteltävänä. Valvira (muistion V78233/2023) on tuonut aiemmin esiin lähihoitajia koskevien valvonta-asioiden suuren määrän. Siksi SuPer näkee olennaisen sosiaali- ja terveydenhuollon nimikesuojattuja ammattihenkilöitä edustavan Lähi- ja perushoitajaliiton edustuksen lautakunnassa.

SuPer kantaa huolta digitaalisten asiointipalveluiden ensisijaisuudesta ja toteaa, että palveluja tulee kehittää aidosti kansalaisia ja mm. sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia palveleviksi ja jouheviksi. On tärkeää myös muistaa, että meillä tulee olemaan aina kansalaisia, joilla ei digitaalisiin palveluiden käyttöön ole mahdollisuutta, osaamista tai kyvykkyyttä. Palveluiden tarjoaminen myös muilla keinoin on turvattava.

SuPer pitää tärkeänä, että uudistusta toimeenpantaessa turvataan palveluiden saatavuus ja laatu ja ettei siirtymävaiheessa tule katkoksia. Tällä hetkellä esimerkiksi palvelutuottajarekisteri Soteri on erittäin pahasti ruuhkautunut. Taustalla ovat uudistuneen sosiaali- ja terveydenhuollon valvontalain mukaisen menettelyn ja rekisterijärjestelmän käyttöönotto sekä sen myötä lisääntyneet hakemuskäärät, joka on johtanut jopa kuuden kuukauden jonotusaikoihin. Tämä on aiheuttanut monille sosiaali- ja terveydenhuollon itsenäisille ammatinharjoittajille suuria haasteita. Asiakas- ja

potilasturvallisuuden sekä palveluiden saatavuuden turvaamisen näkökulmasta tämä on ollut hälyttävää. On kiinnitettävä huomioita siihen, ettei tässä valtavassa uudistustyössä kohdata samoja haasteita.

Helsingissä 30.8.2024

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry

Päivi Inberg
puheenjohtaja

Jussi Salo
kehittämisohtaja

SuPeriin kuuluu 85 000 lähi- ja perushoitajaa sekä muita toisen asteen ammatillisen tutkinnon suorittaneita, jotka työskentelevät julkisella ja yksityisellä sektorilla.

Lisätietoja tästä lausunnosta antaa asiantuntija Tarja Pajunen, 09 2727 9154
tarja.pajune@superliitto.fi